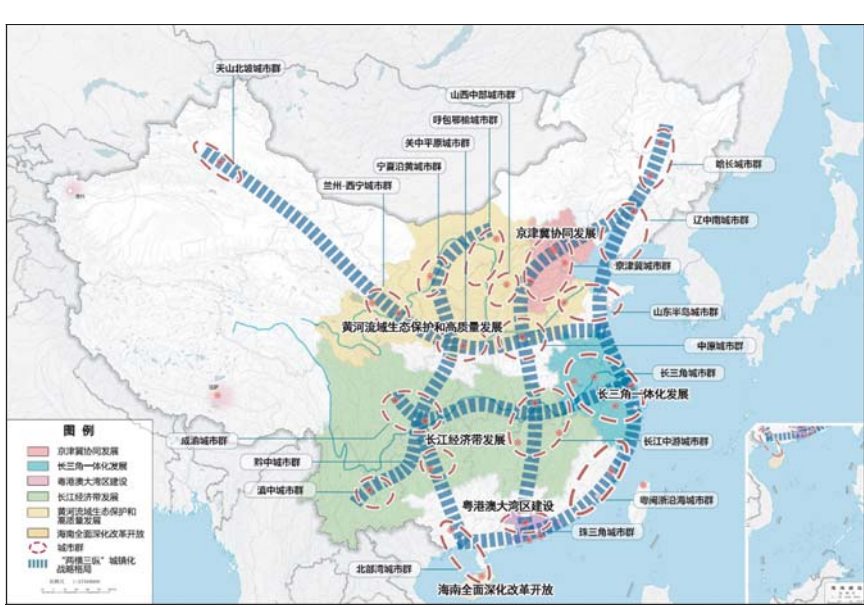

(باسى 14 - بەتتە)

بەسىنى تاراۋشا اۋدان قالاشىعن ماڭىزدى دانەكەر تەكەن قالا - قالاشتقاندېرۇ قۇب- رىلىسن ىلگەرلەتۇ

اۋدان قالاشتقارنىڭ ولقىلقتارن تولقتاۋدى ،۴لىسىز بۇنىدارن كۇشەيتۇدى جەدەلدە- تىپ، الەۋمەتتىك قىزمەت وتەۋ، ورتا نازالىعى، قالا سىستىرى الەۋمەتتىك قۇرىلغىلارى، شارۋا- شىلقىنى جۇيەلىلەندىرۇ قۇرىلغىلارنىڭ دارەجەسىن جوعارىلاتىپ، قۇاتن ارتتىرۇدى ىلگەرلىە- تىپ، جالپىلىق كوتەرىمىدىلك قۇاتى مەن باسقارۇ قابىلەتىن كۇشەيتۇ .شعىس بولىكتەكى وڭىرلەردىڭ نەگىزى ۇبر شاما جاقسى اۋدان قالاشىعى قۇرىلىسن قولداپ، ورتا، باتىس بو- لىكتەكى جانە شىغىس سولتۇسىتتىكەگى قالا - قالاشتقاندىرۇ وڭىرلەرنىڭ اۋدان قالاشىعى قۇب- رىلىسنا ئۇيىندى قولداۋ كورسەتىپ، اۋىل شارۋاشلىق ونىمىدەرنىڭ ۇندىرىس نەگىزگى وڭىرلەرنىڭ ،ئۇيىندى ەكولوگىيالىق فۇنكىتسىيالىق وڭىرلەردىڭ اۋدان قالاشىعى قۇرىلىسنا ۋىلەسەمدى قولداۋ كورسەتۇ .اۋدان قالاشىعى قۇرىلىسنا قارجى قوسۇ، قارجى قۇراۋ مە- جانىزمىن اقاۋسىز داندىرىپ، قازىنالىق قارجىنىڭ رولىن اناعۇرلم ىيداعىداي ساۋلەلەندىرىپ، فىنانىستىق كاپىتال مەن قوعامدىق كاپىتالدى قوسلم تەبىسن ارتتىرۇعا جەنەلەۋ .شارتقا ۋىلەسەتىن اۋدان، قالاشىق وڭىرىندەگى تۇراتقى قونىستانعان جان سانى 200 مىڭنان اساتىن ەرەكشە ۇىرى قا- لاشتقاردىڭ قالا بولپ قۇرىلۇن ورىنقىنى، تارتىپىيەن ىلگەرلەتۇ .وڭىرلىك شارىت - جاعدانىنا، بايلىق قاسىيەتىنە جانە دامۇ نەگىزىنە ساي، جەرگىلكىنى جاعدايىعا قاراي شاعىن قالا - قالاشتقاردى دامىتىپ، ەرەكشەلىكى بار شاعىن قالاشتقاردىڭ جۇپىلى، اقاۋسىز دامۇن جەبەۋ .

سۇرەت 3: قالا - قالاشتقانۇ كەڭىستىك جۇدەسنىڭ سىخماسى

جىبرما توعىزىنىشى تاراۋ قالا ساپاسىن جاپپاي جوعارىلاتۇ

قالانىڭ دامۇ تاسلىنىدە بۇرىلىس جاساۋدى تەزدەتىپ، قالانى جوبالاۋدى، قۇرۇدى، باسقارۇدى ۇبر تۇتاس جوسپارلاپ، قالانى جاڭلاۋ ارەكەتىن اتقارپ، قالانىڭ كەڭىستىك قۇرىلمىەن ساپالىلاندىرۇدى جانە ساپاسىن جوعارىلاتۇدى ىلگەرلەتۇ .

ۇبرىنىشى تاراۋشا قالانىڭ دامۇ تاسلىنىدە بۇرىلىس جاساۋ

بايلىق ورتاسنىڭ كوتەرىمىدىلك قۇاتىنا قاراي قالانىڭ كولەمى مەن كەڭىستىك قۇرىلد- مەن ۋىلەسەمدى بەلگىلەپ، قالا قۇرىلىسى، شارۋاشلىقنى دامتۇ، ەكولوگىيانى قورعاۋ، نەگىز- دىك قۇرىلغىلار جانە الەۋمەتتىك قىزمەت وتەۋ سىتەرىن ۇبرى تۇتاس ورنالاستىرۇ .فۇنكىتسىياسى بىرىككەن، جالپىلىق اشىلغان، الەۋمەتتىك قاتىناس كولىكتەرىن نەگىز ەتكەن شو- عىرلى، نىشام دامۇ ۇلكىسىن جالپىيلاستىرۇ، جەر بەتى، جەر استى كەڭىستىكىنىنەن پايدىلانۇدى ۇبر تۇتاس جوسپارلاپ، جاسلىداندىرۇ تۇيىندەرى مەن الەۋمەتتىك اشىق كەڭىستىكىنى ارتتى- رىپ، جاڭىئان سالىنغان تۇرعىن ۇيى اۋماعىنا ۇمالى ۇڭىر قۇرىمىن جالپىيلاستىرۇ .قالانى جوبالاۋ جانە قالا كەلبەتتىن باسقارۇ - مەڭگەرۇدى جولعا قويسپ، ۋىلەسەيدى، ۇنەمدى، جاسىل، كورىكتى بولۇ سىندى جاڭا ۇماۋىر قۇرىلىس باعىتىن تىپاناقتاندىرىپ، جاڭىئان سالىن- مان ۇراۋلىم عىهاراتتاردى باسقارۇ - مەڭگەرۇدى كۇشەيتۇ . قالانىڭ جاڭىئالانۇيىن جەدەل ىلگە- رىلەتىپ، ەسكى، توزعان شاعىن اۋماقتار، ەسكى، توزعان زاۋود اۋماعى، ەسكى، توزعان ۇما- لى اۋماعى جانە قالا ورتاسىنداعى قىستاق قاتارلى قالدىق اۋماقتاردىڭ فۇنكىتسىياسىن وزگەر- تىپ جانە جوعارىلاتىپ، ەسكى، توزعان عىهاراتتاردى جاڭىئالاۋدى ىلگەرلەتەپ، اۋتونۇرئاق، زارىيادتاۋ باعانىلارن بەلسەنە كەڭەيتىپ قۇرۇ نەمەسە تىڭنان قۇرۇ .

ەكىشى تاراۋشا جاڭاشا قالا قۇرىلىسىن ىلگەرلەتۇ

قالا دامۇنىڭ جاڭا ۇستانىمىنا، جاڭا ىنالىسىنا سايكەسىپ، قالانىڭ وسىزاماندىنارنۇ سىناق ۇيىنى بويىنشا ۇلگى كورسەتۇىن ورىستەتىپ، قونىستانۇعا قولايلى، جاڭاشىل، پاراساتنى، جاسىل، گۇمانىياتلىق، ۇتوزبەدى قالا قۇرۇ .قالانىڭ پاراساتتاىۋ دەڭگەين جوعارىلاتىپ، قالا عىهاراتتارى، الەۋمەتتىك كەڭىستىك، جەر استى قۇبىر تورابى سىياقتىلاردى ”ۇبر كارتا“ ارىقلى سىفىرلاندىرىپ باس- قارۇدى جانە قالا اينالىمىن ۇبر توراپىەن ۇبر تۇتاس باسقارۇدى اتقارۇ .قالانىڭ ايلانبا جاسىل بەلدەۋىن، جاسىل كارىدورىن، جاسىل مۇيىستەرىن، جاسىل جولدارىن علمىي جوبالاپ جانە ورنالاستىرىپ، ەكولوگىيانى قالىپىنا كىلتىرۇ جانە يقۇاتنى كەمەلدەندىرۇ ىنچەنەرياسىن ىلگەرلەتەپ، قالا الەۋمەتتىك قاتىناسىن الدىمەن دامتۇ، ۇەلوسىپىدە جولى، جايلاۋلار جولى سىياقتى باياۋ ۇمۇرىس جول توراپتارىن قۇرىپ، زەردەلى جاساۋدى دامتۇ، جاسىل قۇرىلىس ماتەريالدارى، قۇرالىستىلى قۇرىلىس جانە بولات قۇرىلمەدى ۇيى قۇرىلىستانرن جالپىيلاستىرىپ، تۇمەن كومىر قىشقىلدى قالا قۇرۇ .قالانىڭ مادەنىيەت جۇلگەسىن قورعاپ جانە جالعاستىرىپ، بارنىشا بۇزىپ، بارنىشا قۇرۇدان ساقتانىپ، قالادان ەستەلىك قالدىرۇعا، تۇرعىنداردىڭ اۋىل سانعىشىن ەستە ساقتاۋىنا مۇمكىندىك جاساۋ .سۇدىڭ مىعسۇن تۇ باستان ازىپاتىن، ساقتاۋ مەن مىعسىتۇرۇ ۇشئاسقان، تاسقىن سۇن مىعس- تىرىپ، حاۋىپ - قاتەردى جوياتىن، ولشەمنىن اسقان جاعدايدا شۇعىل توتەپ بەرەتىن قالانىڭ تاسقىننان ساقتانۇ، تاسقىن سۇن مىعسىتۇرۇ جۇپەسىن قۇرىپ، قالا شىندەگى تاسقىن سۇن تىزگىن- دەۋەدە كورنەكتى ونىمىدىلىككە قول جەتكىزۇدى ىلگەرلەتۇ .الەۋمەتتىك قۇرىلغىلاردىڭ داۋىلعا، قۇرقاقشىلىققا جانە گەولوگىيالىق اپاتقا توتەپ بەرۇ قۇاتىن كۇشەيتىپ، الەۋمەتتىك قۇرىلغىلار مەن عىهاراتتاردىڭ قاتەردەن شۇعىل ساقتانۇ فۇنكىتسىياسىن كەمەلدەندىرۇ .بوگەنسىز ورتا قۇرىلىسىن كۇشەيتۇ .قالا قۇرىلىسىنىڭ قارجى قاينارى ازانسىن كەڭەيتىپ، مەرزىم شەگى سايكەسىكەن، ازاناسى كۆپ نەگىزدى، قازىنالىق سىستىرى بايئاندى قارجى قۇراۋ مەحجانىمىن ورناتۇ .

ۇشىنىشى تاراۋشا قالانى باسقارۇ دەڭگەين جوعارىلاتۇ

پارتىيا قۇرىلمىسى ارىقلى جەتەكشىلىك ەتۇگە، ۇتۇيىندى تومەنگە ويسىتىرۇعا، علمىي - تەحنىكا قابىلەتىن جەتىلدىردۇگە تاباندى بولسى، قالانى باسقارۇدىڭ علمىيلاتۇ، جىستىكتەلۇ، زەردەللىنەۋ دەڭگەين ۇزدىكىسىز جوعارىلاتىپ، قالا ۇڭىرى قوعامىن باسقارۇدىڭ وسزامان- دامتۇىن ىلگەرلەتۇ .قالانى باسقارۇ تۇزىلىسىنە رەفورما جۇرگىزۇ جانە ونى كەمەلدەندىرۇ .”مىالى - اۋىل سىبىس بەرۇ، تاراۋلار مالئەمدۇ، ارىز تۇسكەن زامان دەرۇ ۇبرى جايلى ەتۇ“ سىياقتى نەگىزكى ساتىلاردى باسقارۇ مەحانزمى تاجىرىيەلەرىن جالپىيلاستىرۇ ،بايلىقتى، باس- قارۇدى، قىزمەت وتەۋدى ۇمالى، الەۋمەتتىك اۋماقتارعا بېيەمدەۋدى ىلگەرلەتەپ، وسى زا- مانىى الەۋمەتتىك اۋماق قۇرىلىسىن تەزدەتۇ .سىفىرلى تەحنىكا ارىقلى قالانى باسقارۇ تاسىلىن- دە، باسقارۇ ۇلكىسىندە، باسقارۇ ۇستانىمىندا جاڭىلق اشۇدى ىلگەرلەتەپ، بۇقارانىڭ قاجە- تىن دالە - مىال جوعارى ۇنىمەدى تۇردە قاناعاتاندىرۇ .قوجالىق قىزمەت وتەۋدى باقلاۋ - باسقارۇدى كۇشەيتىپ، قوجالىق قىزمەت وتەۋدىڭ قاتمۇ مولشىرىن، قىزمەت وتەۋ ساپاسىن جانە ولشەمدەنۇ دەڭگەين جوعارىلاتۇ .

جۇڭخۇا خالىق رەسپۇبلىكاسىنىڭ خالىق شارۋاشلىعى مەن الەۋمەتتىك دامۇدىڭ 14 - بەسىجلىدىق پلانى

جانە 2035 - جىلعا دەپىنگى بولاشقىن نىسانا باعدارلاماسى

تۇرتىنىشى تاراۋشا تۇرغىن ۇيى بازارى جۇپەسى مەن تۇرغىن ۇيىمەن قامتاماسىزداندىرۇ جۇپەسىن كەمەلدەندىرۇ

ۇيى ساۋدالاۋعا مەمس، تۇرۇعا ارنالغان دەگەن ۇستانىمعا تاباندى بولسى، كوپ تۇلعالى قامداۋ، كوپ ارنامەن قامتاماسىزداندىرۇ، مايىعا بەرۇ مەن ساتىپ الۇ قاتار اتقارىلاتىن تۇرغىن ۇيى ئۇزىمىن جەدەل ورناتىپ، جالپى خالىقتىڭ تۇرغىن ۇيى بولۇىنا، جۇمىشىنى - قىزمەتكەر سانى مەن ئتۇتىن سانىنىڭ تەپە - تەڭ بولۇىنا مۇمكىندىك جاساۋ .جەرگىلىكتى جاعدايىعا قاراي ۇس سىتەپ، كوپ تۇرلى شارائى بىردەي قولدانۇعا تاباندى بولسى، قالا ۇكەمتىنىڭ تۇلعالىق جاۋاپ- كەرىشلىگىن بەكەمدەپ، جەر باعاسىن، ۇيى باعاسىن جانە مەجەلى مەرزىمەن ورىنقىتىرۇ . تۇرغىن ۇيى مەن جەر ىقپالداستىعى مەحانزمىن ورناتىپ، قورا - جايدى فىنانس بويىنشا رەتتەۋ - مەڭ- گەرۇدى كۇشەيتىپ، تۇرغىن ۇيى باجى كىرىسىنىڭ تەڭشەۋ رولىن ساۋلەلەندىرىپ، ۋىلەسەيدى ۇزى وتىرۇ قاجەتىن قولداپ، قارجى قوسۇداعى جالداپتىق سۇرانىستى تەجەۋ . تۇرغىن ۇيىدى مايىعا بەرۇ بازارىن جەدەل جەتىلدىرىپ جانە دامتىتىپ، تىركىندى تۇرغىن ۇيى بايلىغىن ۇنىمەدى جاندىاندىرۇ، قاللاردا مايىعا بەرىلەتىن تۇرغىن ۇيىمەن قامداۋدى پارەمەندى، ئارتىپتى كەڭەيتىپ، ۇزاق ۇامت مايىعا بەرىلەتىن ۇيى ساپاساتىن كەمەلدەندىرىپ، ۇيىدى مايلاپ وتىرۇدا، ساتىپ الۇدا الەۋمەتتىك قىزمەت وتەۋدەن يىگىلكىنەتۇ جاعىنمان بىرتىندەپ تەڭ ۇقتى بولۇعا مۇمكىندىك جاساۋ . تۇرغىن ۇيىدى مايىعا بەرۇ زاڭدىق ەرەجەلەرى قۇرىلىسىن جەدەلدەتىپ، مايىعا بەرۇ - مايىعا الۇ بازارىن باقلاۋ - باسقارۇدى كۇشەيتىپ، مايىعا الۇشى مەن مايىعا بەرۇشىنىڭ زاڭدى ۇقتى - مۇددەسىن قامتاماسىزداندىرۇ .قامتاماسىزداندىرۇ سىپاتىنداعى تۇرغىن ۇيىمەن قامداۋدى ۇنىمەيدى ارتتىرىپ، تۇرغىن ۇيىمەن قامتاماسىزداندىرۇدىڭ نەگىزدىك ئۇزىمى مەن قولداۋ ساپاساتىن كەمەل- دەندىرۇ . اعىلىپ كىرگەن ادام سانى كوپ، ۇيى باعاسى جوعارى قاللاردى تۇيىن ەتە وتىرىپ قامتاماسىزداندىرۇ سىپاتىنى مايىعا بەرىلەتىن تۇرغىن ۇيىمەن قامداۋدى كەڭەيتىپ، قىيىنشىلى جارى قاۋىم مەن جاڭا قالا تۇرعىندارىنىڭ تۇرغىن ۇيى ماسەلىسىن كۇش سالا شەشۇ . مايىعا بەرىلەتىن ۇيگە پايدالانلانتىن جەر جوسپارىن بولەك جاساپ، كوللەكتىۋتىك قۇرىلىسقا پايدالانلانتىن جەر مەن كاسپورىن، ۇسورىندارىنا مەنىشىكتى بوس جاتقان جەردەن پايدالانىپ مايىعا بەرىلەتىن تۇرغىن ۇيى سالۇ جونىندە نىزدەنسى جاساپ، قورا - جايىعا جاتپايتىن ۋىلەردى قامتاماسىزداندىرۇ سىپاتىنداعى مايىعا بەرىلەتىن تۇرغىن ۇيگە وزگەرتىپ سالۇعا قولداۋ كورسەتۇ . جەردى وتكەرمەلەۋ كىرىسىن ېمولۇ مەحانزمىن كەمەلدەندىرىپ، قازىنا - باجى، فىنانس جاعىنمان قولداۋ تەبىتىن ارتتىرۇ . ورتاق مەنىشىكتەگى مال - مۇلىك ۇقىقىندىق تۇرغىن ۇيلەردى جەرگىلىكتى جاعدايىعا قاراي دامتۇ . نەگىزدىك قامتاماسىزداندىرۇ مەن بەي نەگىزدىك قامتاماسىزداندىرۇدىڭ قاتنىناسىن دۇرىس شەشەپ، تۇرغىن ۇيىمەن قامتاماسىزداندىرۇ ئاسلىن كەمەلدەندىرىپ، قامتاماسىزداندىرۇ ىبەكتىلەرى، بازارعا كىرگۇ رۇقسات ەتۇ شارىتتارى، شەگىنىپ شىعۇدى باسقارۇ ساپاساتارىن اقاۋسىزداندىرۇ . تۇرغىن ۇيى الەۋمەتتىك قورى تۇزىمىنە رەفورما جۇرگىزىپ جانە ونى كەمەلدەندىرىپ، اقشا تاپسىرۇ - ساقتاۋ، ودان پايدالانۇ، ونى باسقارۇ جانە اينالمىعا سالۇ مەحانزمىن اقاۋسىزداندىرۇ .

ارناۋلى ستون 11 جاڭاشا قالا - قالاشتقاندىرۇ قۇرىلىسى ىنچەنەرياسى	
01	ورتالىق قاللار شىغەبىرى قۇرىلىسى <p>ورتالىق قاللارداعى ىقبالى، جەتەكشىلىك رولى كۇشىتى، توغىرەگىندەگى قاللارمەن بىرگە قالاۋنو دارەجىسى جوعارى وڭىرلەردەن وسىزامانداغان ۇبر توپ ورتالىق قالا شىغەبىرىن جەتىلدىرىپ جانە دامتىپ، نەگىزدىك قۇرىلغىلارىنىڭ ولاستىرلۇ - تۇتاستىرلۇىن، الەۋمەتتىك قىزمەت وتەتۇىن ۇزارا مويىنداۋىن، تەڭ يىگىلكىتەتۇىن ىلگەرلەتۇ .</p>
02	قالانى جاڭىلاۋ <p>قالا - قالاشتقارداعى 2000 - جىلدىڭ سوغىئان بۇرىن قۇرىلغان 219 مىڭ كونه، توزعان شاعىن اۋماقتى وزگەرتۇدى ورنىنداۋ، ۇلكەن قاللارداعى كونه، توزعان زاۋود اۋماعىن وزگەرتۇدى نەگىزىنە ورنىنداۋ، ۇبر توپ كۆلمەدى كونه، توزعان ۇمالى اۋماعىن وزگەرتىپ، قالا ورتا- سىنداعى ۇبر توپ قىستاقنى جەرگىلكىنى جاعدايىعا قاراي وزگەرتۇ .</p>
03	قالانىڭ تاسقىننان ساقتانۇ، تاسقىن سۇىن مىعسىتىرۇ <p>تاسقىننان ساقتانۇداعى 31 ئۇيىندى قالا مەن ۇلكەن وزەن، ۇلكەن دارىيالردىڭ جاعالاۋىندا- مى قاللاردى تۇيىن ەتىپ، قالانىڭ تاسقىن سۇىن ساقتاۋ - بوگەۋ كەڭىستىكى، توپىسا، جاعا- لاۋدى قورعاۋ، وزەن ارىئاسى، تاسقىننان ساقتانۇ قۇرىلىسى، سۇ مىعسىتىرۇ قۇبىر تورابى سىياقتى تاسقىننان ساقتانۇ، تاسقىن سۇىن مىعسىتىرۇ قۇرىلغىلارىنىڭ دەڭگەين جوعارىلاتىپ نە- مەسسە ونى وزگەرتىپ، جەرگىلكىنى جاعدايىعا قاراي سۇنگەر قالا قۇرىپ، قالانىڭ وىڭاي اۋىر دارەجەدە سۇ باسىپ كەتەتىن بولگىن بۇلكىدەي وگاۋ .</p>
04	اۋدان قالاشتقارىنىڭ ولقىلىقتارىن تولىقتاۋ <p>اۋدان قالاشتقارىنىڭ، اۋدان دارەجەلى قاللاردىڭ قالا وڭىرلەرنىڭ جانە ەرەكشە ىبرى قالا- شىقتاردىڭ ولقىلىغىن تولىقتاۋدى ىلگەرەلىتەپ، ۇنىۋەرسال شىياحانا، اۋرۇدى تىزگىندەۋ ورتا- لىعى، قارتتاردى كۈتىمدەۋ ورتالىعى، بالاباقشا، قالا قۇرىلمىلارى قۇبىر تورابى، قالا قاتىناس كولىكتەرى، اۋتونۇرئاق، زارىيادتاۋ باعاناسى، لاس سۇدى، قوقىر - قوقسىقتى ۇبرى جاقىتى ەتۇ قۇرىلمىلارى جانە كاسىپ تەكشەسىنىڭ سايكەسىتى قۇرىلمىلارىن كەمەلدەندىرۇ . 120 اۋدان قا- لاشىغىنىڭ ولقىلىقتارىن تولىقتاۋدان ۇلگى كورسەتۇ مىندەتىن جوعارى ساپامەن ورنىنداۋ .</p>
05	وسى زامانىى الەۋمەتتىك اۋماقتاردى جەتىلدىرۇ <p>الەۋمەتتىك اۋماقتاردىڭ قارتتاردى كۈتىمدەۋ، اماناتپەن بالا باغۇ، ەمدەۋ - دەنساۋلىق ساقتاۋ، مادەنىيەت، دەنە تارپىيە، زات اينىلى جانە جەتكىزىپ بەرۇ، خالىققا قولايلى ۇدكەن، ەرەن بازار، ۇيى شارۋاسى جانە قوجالىق سىياقتى قىزمەت وتەۋ توراپتارى مەن جەلدە قىزمەت وتەۋ تەكشەلەرىن كەمەلدەندىرىپ، قاللارداعى الەۋمەتتىك اۋماقتاردىڭ جالپىلىق قىزمەت وتەۋ قۇرىلمىلارن جاپپاي جالپىيلاستىرۇ سىكە اسىرۇ . داشۇە وقۇشلارنىان الەۋ- مەتتىك اۋماقتارعا قىزمەتكەر قابىلداۋ جوسپارىن اتقارپ، قالا - قالاشتقاردا تۇراقاپت تۇراتىن ۇر 10 مىڭ ادامعا 18دەن الەۋمەتتىك اۋماق قىزمەتكەرى تۇرا كەلتەن ەتۇ .</p>
06	قالا مەن اۋىلىدىڭ توعىسپالى دامۇى <p>جيانشىڭ - خۇجۇو، قۇجۇدەڭ شىغىس بولگى، گۇاڭجۇو - چىڭپۇن، نانجىڭ - ۇشى - چاڭچۇۋ، جىئان - چىڭداۋ، چىڭدۇدىڭ باتىس بولگى، قۇچىڭيىڭ باتىس بولگى، شى - ان - شىيانىياڭ، چاڭچۇن - جىلپىن، شۇيچاڭ، يىنڭتان قاتارلى قالا مەن اۋىلدىك مەملىكەتتىك توغىسپالى دامۇ سىناق وڭىرلەرىن قۇرىپ، رەفورما جونىنەن ۇقتىق بەرۇ مەن ساپاساتىتى شوغرلاندىرۇدى كۇشەيتۇ .</p>

توغىزىنىشى ۇبولىم وڭىرلىك ەكونومىكانىڭ ورنالاسۇىن ساپالىلاندىرىپ، وڭىرلىك سايكەستى دامۇدى جەبەۋ

وڭىرلىك كەلەلى ستىراتەگىيانى، وڭىرلىك سايكەستى دامۇ ستىراتەگىياسىن، نەگىزگى تۇلعا- لىق فۇنكىتسىيالىق وڭىرلەر ستىراتەگىياسىن شىكەرلىيەي اتقارۇ، وڭىرلىك سايكەستى دامۇ ئتۇزد- لىسى - مەحانزمىن اقاۋسىزداندىرىپ، جوعارى ساپالى دامۇداعى وڭىرلىك ەكونومىكانىڭ ورنالاسۇىن جانە مەملىكەت جەر كەڭىستىكى تىرەكتىك جۇپەسىن ورناتۇ .

وتىزىنىشى تاراۋ مەملەكەت جەر كەڭىستىگىن اشۇ، قورعاۋ جۇپەسىن ساپالىلاندىرۇ

بايلىق ورتاسىنىڭ كوتەرىمىدىلك قۇاتىن تىپاناق ەتىپ، ارقايسى وڭىرلەردىڭ سالىستىرى- مالى باسپەيدىلغىن ساۋلەلەندىرىپ، ۇتۇرلى ماڭىزدى فاكىورلاردىڭ ۋىلەسەيدى اۋىسۇى مەن جوعارى ۇنىمەدى شوغرلانۇىن جەبەپ، تۇلعالىق فۇنكىتسىياسى كورنەكتى، اىزالدلىقتارىمەن ۇبرىن - ۇبرىى تولىقتاپتىن، جوعارى ساپالى دامىتتىن مەملەكەت جەرى كەڭىستىگىن اشۇ،

قورعاۋ جاڭا جاعدايىن قالىپتاستىرۇدى ىلگەرلەتۇ .

ۇبرىنىشى تاراۋشا نەگىزگى تۇلعالىق فۇنكىتسىيالىق وڭىرلەر ئتۇزىمىن كەمەلدەندىرۇ جانە تىپاناقتاندىرۇ

كەڭىستىك قۇرىلمىسىنىڭ وزگەرىسى اۋقىمىنا سايكەسىپ، كەلەلى نەگىزدىك قۇرىلمىلاردىڭ، كەلەلى وندىرگىش كۇشتەردىڭ جانە الەۋمەتتىك بايلىقتىڭ ورنالاسۇىن ساپالىلاندىرىپ، قالالاسقان وڭىرلەردىڭ دامۇ دەڭگەيىن تۇرگە ۇبولسى جوعارىلاتىپ، اۋىل شارۋاشلىق ۇندىرىسىنىڭ استىق وندىرەلەتىن فۇنكىتسىيالىق وڭىرىنە، ماڭىزدى اۋىل شارۋاشلىق ونىمىدەرى وندىرىلەتىن قورعاۋ وڭىرىنە جانە ەرەكشە اۋىل شارۋاشلىق ونىمىدەرى باسپەيدىلغىنا يە وڭىرلەرگە شوغرلاىۇىن ىلگە- رىلەتۇ، ەكولوگىيالىق خاۋىپسىزدىك قالىقتسى جۇپەسىن ساپالىلاندىرىپ، قاللانىغان ۇڭىر، اۋىل شارۋاشلىق ونىمىدەرى وندىرەلەتىن نەگىزگى ۇڭىر، ەكولوگىيالىق فۇنكىتسىيالىق ۇڭىر سىندى ۇش ۇلكەن كەڭىستىك جۇپەسىن بىرتىندەپ قالىپتاستىرۇ . نەگىزگى تۇلعالىق فۇنكىتسىيالىق وڭىر- لەردى ايرىۋدى اشالاپ، نەگىزگى تۇلعالىق فۇنكىتسىيالىق ورنىن تۇراقاتاندىرۇ بويىنشا ساياسات بىرىلگىن ايرىپ، ئۇيىندى اشلاتىن وڭىرلەر، ەكولوگىياسى ۇلسىز وڭىرلەر ، نەرىگىيا، بايلىعى مول وڭىرلەر سىياقتىلارعا پارىقتى ساياسات بەلگىلەپ، تۇرلەرى بويىنشا دالە - مىال شارا قولدانۇ - كە- ڭىستىك دامۇىن ۇبر تۇتاس جوسپارلاپ سايكەستىرۇدى كۇشەيتىپ، مەملەكەتتىك كەلەلى دامۇ ست- راتەگىياسىنىڭ تىپاناقتانۇىن، اتقارىلۇىن قامتاماسىزداندىرۇ .

ەكىشىنى تاراۋشا جوعارى ساپالى دامۇدىڭ ماڭىزدى قوزعاۋشى كۇش قاينارىن اشۇ
ورتالىق قالا جانە قالا شوغىرى سىياقتى ەكونومىكالىق دامۇ اىزالدلىغى بار وڭىرلەردى ئتۇ- يىن ەتىپ، ەكونوميكا مەن خالىق سانىنىڭ كوتەرىمىدىلك قۇاتىن كۇشەيتىپ، بۇكىل دىلدىك ەكو- نومىيىكالىق ونىمىدىلىگىنىڭ جالپى تۇلعالىق جاققان جوعارىلاۋىنا قوزعاۋشىلىق ەتۇ .بەيجىڭ - تىيانجىن - حبەي، چاڭجىياڭ اتىراۋى، گۇاڭدۇڭ - شىياڭگاڭ - اۋمىن ۇلكەن شىعاناق رايونىن ئتۇ- يىن ەتىپ، جاڭىلق اشۇدىڭ قاينار كوزىن اشۇ قابىلەتى مەن الەمدىك بايلىقتى ورنالاستىرۇ قابىلە- تىن جوعارىلاتىپ، جوعارى ساپالى دامۇعا جەتەكشىلىك ەتەتىن ۇبرىنىشى كەزەك قوسىنىن جەدەل قالىپتاستىرۇ . ورتا، باتىس بولىكتەگى شارىت - جاعدايى بار وڭىرلەردە ورتالىق قاللاردى جەتەك- شى ەتە وتىرىپ، قالا شوغىرىنىڭ فۇنكىتسىياسىن جوعارىلاتىپ، ونەرەكسىپنەتۇ، قالا - قالاشتقانۇ اياق السىن جەدەلدەتەپ، جوعارى ساپالى دامىتىن ماڭىزدى وڭىرلەردى قالىپتاستىرۇ . بايلىق اينامى- لىمى كەدەرگىلەرىن الاستاپ، اكىمشىلىك رايونىغا ايرىۇ - قۇرۇدى ساپالىلاندىرىپ، ورتالىق قاللاردىڭ جالپىلىق كوتەرىمىدىلك قابىلەتى مەن بايلىقتى ساپالى ورنالاستىرۇ قابىلەتىن جوعارىبال- تىپ، وڭىرلىك دامۇعا ىقبال جاساۋ، جەتەكتەۋ رولىن كۇشەيتۇ .

ۇشىنىشى تاراۋشا ماڭىزدى فۇنكىتسىيالىق وڭىرلەردىڭ قامتاماسىزداندىرۇ قابىلەتىن جوعارىلاتۇ
اۋىل شارۋاشلىق ونىمىدەرىن وندىرەتىن نەگىزگى ۇندىرىسى وڭىرلەرى، ئۇيىندى ەكولوگىيالىق فۇنكىتسىيالىق وڭىرلەر، نەنەرىگىيا، بايلىغى شوغرلانغان وڭىرلەر جانە شەكارا وڭىرلەر قاتارلى ستىراتەگىيالىق فۇنكىتسىيانى ۇستىنە العان وڭىرلەردى تىرەك ەتىپ، مەمەلكەت- تىڭ استىق خاۋىپسىزدىگىن، ەكولوگىيالىق خاۋىپسىزدىگىن، نەنەرىگىيا خاۋىپسىزدىگىن جانە شە- كارا ۇڭىر خاۋىپسىزدىگىن شىنايى قورعاپ، قوزعاۋشى كۇش قاينارىندىق وڭىرلەرەن جوعا- رى ساپالى دامۇدىڭ قوزعاۋشى كۇشى جۇپەسىن بىرگە قالىپتاستىرۇ . اۋىل شارۋاشلىق ونىم- دەرىن وندىرەتىن نەگىزگى ۇندىرىسى وڭىرلەرنىڭ اۋىل شارۋاشلىق ۇندىرىس قۇاتىن كۇشەيتۇدى قولداپ، ەكولوگىيالىق فۇنكىتسىيالىق وڭىرلەردىڭ دامۇ ئۇيىىن ەكولوگىيالىق ور- تانى قوزعاۋعا، ەكولوگىيالىق ونىمىدەرمەن قامداۋعا اۋدارۇىنا قولداۋ كورسەتىپ، ەكولوگىيا- لىق فۇنكىتسىيالىق وڭىرلەردەگى خالىقتىڭ قاللانىغان وڭىرلەرگە بىرتىندەپ تارتىپىيەن ويسۇىن جانە وتىرتقىنەپ قونىستانۇىن قولداۋ . نەنەرىگىيانى اشۇدىڭ ورنالاستىرلۇىن جانە تاسىمال جاعدايىن ساپالىلاندىرىپ، نەنەرىگىيانى، بايلىقتى جان - جاقىنى اشىپ پايدالانۇ بازامى قۇرىلد- سىن كۇشەيتىپ، ەل شىندەگى نەنەرىگيامەن قامداۋدى قامتاماسىزداندىرۇ دەڭگەين جوعارد- لالتۇ . شەكارا وڭىرلەردىڭ دامۇ قۇاتىن ارتتىرىپ، جان سانى مەن ەكونومىيىكالىق تىرەگىن كۆ- شەيتىپ، ۇلتىتار ىنتىماعى مەن شەكارا ۇڭىردىڭ ورنىقتىلغىىن جەبەۋ . الەۋمەتتىك بايلىقتى ورنالاستىرۇ مەحانزمىن اقاۋسىزداندىرىپ، ئۇيىندى ەكولوگىيالىق فۇنكىتسىيالىق وڭىرلەر، اۋىل شارۋاشلىق ونىمىدەرىن وندىرەتىن نەگىزگى ۇندىرىسى وڭىرلەرى، شەكارا وڭىرلەر قاتارلد- ارىغا ونىمەدى اۋدارىپ تولەۋدى ۇسىنۇ .

وتىز ۇبرىنىشى تاراۋ وڭىرلىك كەلەلى ستىراتەگىيانى شىكەرلىيەي اتقارۇ

نازاردى ستىراتەگىيالىق نىسانانى جۇزەگە اسىرۇ مەن جەتەكشىلىك ەتۇ، جەتەكتەۋ قۇاتىن جوعارىلاتۇعا شوغرلاندىرىپ، وڭىرلىك كەلەلى ستىراتەگىيالاردا تىڭ شەشۇشى ىلگەرلەشۇ- لىككە قول جەتكىزۇدى ىلگەرلەتەپ، وڭىرلەر ارا توغىسپالى ىقبالداستىق پەن قارجى اينالىم- مەن تولىقتاۋدى جەبەۋ .

ۇبرىنىشى تاراۋشا بەيجىڭ - تىيانجىن - حبەيدىڭ سايكەستى دامۇىن جەدەل ىلگەرلەتۇ
بەيجىڭنىڭ استاناعا